

Скорятіна А.О., студент

Денисенко М.П., д.е.н., професор

Київський національний університет технологій та дизайну

## **ОСВІТНІ ПОСЛУГИ УКРАЇНИ**

«Громадяни України мають право на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин. Це право забезпечується:

- розгалуженою мережею навчальних закладів, заснованих на державній та інших формах власності, наукових установ, закладів післядипломної освіти;

- відкритим характером навчальних закладів, створенням умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів громадянина;

- різними формами навчання - очною, вечірньою, заочною, екстернатом, а також педагогічним патронажем.» [1]

Освітні послуги в Україні сформувалися на основі радянської освітньої системи. За роки незалежності в Україні швидко збільшилася кількість університетів та інститутів, при цьому колосальними темпами зменшилась кількість ПТУ, технікумів та дошкільних установ. Система дитячих садків найменше змогла адаптуватися до нових реалій незалежної України.

Згідно з даними Держкомстату, якщо в 1991 році в Україні налічувалося 2,3 тис. дитячих садків, то в 2000 році вже 1,2 тис. установ, а в 2010-му - 1,1 тис. Самим критичним став 2005 рік, коли в Україні працювало лише 1040 дошкільних закладів. На сьогодні брак місць в дитячих садках становить понад 580 тис.

Освіту в Україні можна одержати як в державних, так й в приватних установах. Навчання в приватних освітніх закладах потребує значної суми витрат, тому більша частка громадян України вступає до державних учбових закладів. У більшості з них викладання йде українською мовою, хоча існують і такі спеціалізовані установи, в яких використовується тільки російська або тільки англійська мови [2].

Середню освіту в Україні здобуває майже кожен український громадянин, тобто немає вагомих перепон в отриманні освітніх послуг. Вищу освіту також може здобути кожен, хто виявить бажання її отримати, про що свідчить Закон України «Про освіту» : «Цей Закон спрямований на врегулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної підготовки громадян України. Він встановлює правові, організаційні, фінансові та інші засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях».

В Україні освітні послуги більш доступні у порівнянні з іншими країнами, в яких вимоги до вступу більш жорсткіші, а рівень конкуренції високий. Завдяки доступності освітніх послуг майже вся українська сучасна молодь отримує вищу освіту в тих ВНЗах і за тими спеціальностями, які обирає за власним бажанням.

За рейтингом багатьох видань («Компас», «Юнеско «Топ-200»», «WEBOMETRIX», та ін.) перші три місця за різними критеріями оцінювання навчального закладу посідають:

- 1) НТУ «Київський політехнічний інститут»;
- 2) «Київський національний університет імені Тараса Шевченка»;
- 3) «Києво-Могилянська Академія». [3]

За роки незалежності колосальними темпами зросло число вузів. Якщо в 1990 році в Україні було 149 інститутів і університетів, то в 2010 році - вже 349. При цьому кількість студентів збільшилася з 881 тис. осіб до 2139 тис.

У 2007 році Україна досягла рекордної кількості студентів - більше 2,8 млн. людей навчалася в навчальних закладах I-IV рівнів акредитації. Експерти з питань освіти стверджують, що збільшення числа приватних вузів вкрай негативно позначається на якості вищої освіти.

За останні 20 років якість освіти дуже сильно погіршилася. Усього кілька вузів в Україні все ще дають гідну вищу освіту. Через низьку заробітну плату багато висококваліфікованих викладачів (насамперед професори) пішли зі сфери освіти у бізнес або просто емігрували.

Експерти впевнені, що кількість вузів потрібно скорочувати. Темпи зростання кількості вузів, на їхню думку, не відповідали і не могли відповідати темпам збільшення числа висококваліфікованих викладачів. Так, якщо в 1990-му році на 1 професора припадало близько 40 студентів, то вже у 2002-му - понад 220. [4]

На сьогоднішній день вектор освітньої програми стоїть вбік європейських стандартів. За даними дослідження «Universitas 21» у 2013 році Україна посідає 25 місце, випереджаючи за кількістю набраних балів своїх геополітичних сусідів – Російська Федерація, Польща, Угорщина та інші держави.

Висновок: освітнім послугам в Україні притаманні наступні проблеми:

- скорочення мережі освітніх закладів, що обумовлене демографічною кризою в країні та недостатністю фінансування;

- зниження частки осіб, які навчаються за рахунок бюджетних коштів, та зростання частки придбання освітніх послуг за рахунок коштів населення свідчить про зниження рівня фінансування освіти, та зростання явища комерціалізації освіти (державна перекладає тягар створення освіченого суспільства та інтенсивного відтворення людського капіталу на плечі населення);

- незмінною проблемою сучасності, особливо в умовах фінансової кризи, залишається низька платоспроможність українського населення –

головного споживача освітніх послуг, яка спричиняє зниження рівня витрат на освіту;

– незадовільним залишається рівень інвестицій в освіту.

Для вирішення зазначених проблем, на думку експертів необхідно:

– реформувати сучасну мережу освітніх закладів з тим, щоб вона відповідала потребам економіки регіонів, інтеграції освіти і науки та інноваційним технологіям навчання;

– привести кількість і структуру ВНЗ у відповідність потребам ринку праці та світовому освітньому простору;

– своєчасно контролювати та координувати освітню політику з урахуванням ринкових, економічних та культурно-історичних регіональних особливостей [5].

### Список використаної літератури:

1. Закон України «Про вищу освіту» [електронний ресурс] :

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>

2. Освітня система України [електронний ресурс] :

<http://www.movi.com.ua/ukrainska-mova/1697-osvitnja-sistema-v-ukraini>

3. Рейтинг українських ВНЗ «Компас» [електронний ресурс]:

<http://bestuniversities.com.ua/sites/default/files/c2013.pdf>

4. Як змінилася освіта в Україні за 20 років незалежності [електронний ресурс] : <http://osvita.ua/school/home/aktual/22193/>

5. Аналіз та оцінка рівня розвитку ринку освітніх послуг в Україні [електронний ресурс]:

[http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/Vzhdtu\\_econ/2009\\_3/14.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_3/14.pdf)